

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 3. aprila 2014*

„Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah — Uredba (ES) št. 44/2001 — Mednarodna pristojnost v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti — Dejanje, ki je bilo storjeno v državi članici in pomeni udeležbo pri deliktu, storjenem v drugi državi članici — Določitev kraja, kjer je prišlo do škodnega dogodka“

V zadevi C-387/12,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bundesgerichtshof (Nemčija) z odločbo z dne 28. junija 2012, ki je prispela na Sodišče 15. avgusta 2012, v postopku

Hi Hotel HCF SARL

proti

Uweju Spoeringu,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, M. Safjan (poročevalec), C.G. Fernlund, J. Malenovský, sodniki, in A. Prechal, sodnica,

generalni pravobranilec: N. Jääskinen,

sodna tajnica: A. Impellizzeri, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 5. septembra 2013,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za družbo Hi Hotel HCF SARL H. Leis, odvetnik,
- za U. Spoeringa P. Ruppert, odvetnik,
- za nemško vlado T. Henze in F. Wannek, agenta,
- za vlado Združenega kraljestva A. Robinson, agent,
- za Evropsko komisijo W. Bogensberger in M. Wilderspin, agenta,

* Jezik postopka: nemščina.

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 5, točka 3, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Hi Hotel HCF SARL (v nadaljevanju: Hi Hotel) s sedežem v Nici (Francija) in U. Spoeringom s stalnim prebivališčem v Kölnu (Nemčija) glede tožbe za opustitev kršenja avtorske pravice in povrnitev škode.

Pravni okvir

- 3 Iz uvodne izjave 2 Uredbe št. 44/2001 je razvidno, da je v interesu nemotenega delovanja notranjega trga njen namen izvajanje „[d]oločb za poenotenje kolizijskih pravil glede pristojnosti v civilnih in gospodarskih zadevah ter za poenostavitev formalnosti, s ciljem hitrega in enostavnega priznanja ter izvršitve sodnih odločb držav članic, ki jih zavezuje ta uredba [...]“.
- 4 V uvodnih izjavah 11, 12 in 15 te uredbe je navedeno:

„(11) Pravila o pristojnosti morajo biti čimbolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca, pri čemer mora taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta pravde ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. Da bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti je treba stalno prebivališče pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept.

(12) Poleg stalnega prebivališča toženca mora obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki je v interesu ustreznosti sodnega varstva.

[...]

(15) V interesu ustreznega sodnega varstva je treba čimbolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da v dveh državah članicah niso izdane nezdružljive sodne odločbe. [...]“

- 5 Pravila o sodni pristojnosti so navedena v poglavju II Uredbe št. 44/2001, naslovljenem „Pristojnost“.
- 6 Člen 2 te uredbe, ki je umeščen v njeno poglavje II, in sicer v oddelek 1 z naslovom „Splošne določbe“, v odstavku 1 določa:

„Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.“

- 7 Člen 3 navedene uredbe, ki je v istem oddelku 1, v odstavku 1 določa:

„Osebe s stalnim prebivališčem v državi članici so lahko tožene pred sodišči druge države članice samo na podlagi pravil, opredeljenih v oddelkih od 2 do 7 tega poglavja.“

- 8 Člen 5 Uredbe št. 44/2001, ki spada v oddelek 2 z naslovom „Posebna pristojnost“ v navedenem poglavju II, v točki 3 določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

[...]

3. v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči kraja, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 9 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je U. Spoering fotograf, ki je februarja 2003 po naročilu družbe Hi Hotel posnel 25 diapozitivov notranjosti različnih prostorov hotela, ki ga ta družba upravlja v Nici. U. Spoering je na družbo Hi Hotel je prenesel pravico do uporabe fotografij v oglaševalskih brošurah in na njenih spletnih straneh. Pisni dogovor o prenosu pravic do uporabe ne obstaja. Družba Hi Hotel je za te fotografije plačala račun v višini 2 500 EUR, na katerem je bilo pripisano „*include the rights – only for the hotel hi*“.
- 10 U. Spoering je leta 2008 v neki knjigarni v Kölnu opazil knjigo fotografij z naslovom „Innenarchitektur weltweit“ (Notranja arhitektura po svetu), ki je izšla pri založbi Phaidon s sedežem v Berlinu (Nemčija) in je vsebovala devet njegovih posnetkov notranjosti hotela, ki ga družba Hi Hotel upravlja v Nici.
- 11 U. Spoering je menil, da je družba Hi Hotel s posredovanjem fotografij tretji osebi, in sicer navedeni založbi Phaidon, kršila njegove avtorske pravice na fotografijah, zato je proti družbi Hi Hotel vložil tožbo v Kölnu. Med drugim je predlagal, naj se tej družbi naloži, naj opusti reproduciranje, distribuiranje ali razstavljanje oziroma dovoljevanje drugim, da reproducirajo, distribuirajo ali razstavljajo fotografije, omenjene v prejšnji točki te sodbe, na nemškem ozemlju brez njegovega predhodnega soglasja (opustitvena tožba), in naj mu povrne vso škodo, ki mu je nastala in bo nastala zaradi ravnanja družbe Hi Hotel.
- 12 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je družba Hi Hotel trdila, da ima založba Phaidon poslovno enoto tudi v Parizu (Francija) in da je direktor družbe Hi Hotel zadevne fotografije morda posredoval navedeni založbi. Družba Hi Hotel naj ne bi vedela, ali jih je ta založba nato posredovala svoji nemški sestrski družbi.
- 13 Prvostopenjsko sodišče je tožbi U. Spoeringa ugodilo, pritožba družbe Hi Hotel pa ni bila uspešna. Bundesgerichtshof, ki v pritožbenem postopku odloča o reviziji, ki jo je vložila navedena družba, si zastavlja vprašanje o možnosti vzpostavitve mednarodne pristojnosti nemških sodišč na podlagi člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001.
- 14 V zvezi s tem predložitveno sodišče poudarja, da je treba glede na stališče družbe Hi Hotel, ki je povzeto v točki 12 te sodbe in ki mu U. Spoering ni oporekal, mednarodno pristojnost nemških sodišč na podlagi člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 presojati na podlagi domneve, da je založba Phaidon iz Berlina distribuirala zadevne fotografije v Nemčiji, pri čemer je kršila avtorske pravice, in da je bila družba Hi Hotel pri tem udeležena s posredovanjem teh fotografij založbi Phaidon iz Pariza.

- 15 Bundesgerichtshof je v teh okoliščinah prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 5, točka 3, Uredbe [...] št. 44/2001 razlagati tako, da je do škodnega dogodka prišlo v neki državi članici (država članica A), kadar je bil delikt, ki je predmet postopka ali iz katerega izhajajo zahtevki, storjen v drugi državi članici (država članica B) in pomeni udeležbo pri deliktu (glavno dejanje), storjenem v prvi državi članici (država članica A)?“

Vprašanje za predhodno odločanje

Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 16 Družba Hi Hotel trdi, da predlog za sprejetje predhodne odločbe ni dopusten, ker z vidika spora o glavni stvari ni upošteven, saj se še vedno ni ugotovilo, ali je bil opravljen popoln prenos avtorskih pravic na družbo Hi Hotel. Namreč, če je do tega prišlo, naj ne bi mogla biti storjena nobena kršitev teh pravic.
- 17 V zvezi s tem je treba spomniti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča za vprašanja v zvezi z razlago prava Unije, ki jih nacionalna sodišča postavijo v pravnem in dejanskem okviru, ki so ga pristojna opredeliti sama, velja domneva upoštevnosti (sodba SOA Nazionale Costruttori, C-327/12, EU:C:2013:827, točka 20 in navedena sodna praksa).
- 18 Sodišče lahko predlog nacionalnega sodišča zavrže samo, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije ni v nikakršni zvezi z dejanskim stanjem ali predmetom spora v postopku v glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba SOA Nazionale Costruttori, EU:C:2013:827, točka 21 in navedena sodna praksa).
- 19 To pa v obravnavanem primeru ne velja. Kot je iz predložitvene odločbe jasno razvidno, je za rešitev spora o glavni stvari potrebna razlaga člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001, saj je družba Hi Hotel uveljavljala ugovor nepristojnosti nemških sodišč za odločanje v sporu, predložitveno sodišče pa se mora o tem ugovoru nujno izreči pred meritornim odločanjem v zadevi.
- 20 Za uporabo člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 lahko sodišče, ki odloča o zadevi, zgolj za namene ugotovitve pristojnosti v skladu s to določbo šteje za dokazane trditve tožeče stranke glede pogojev za odgovornost za delikt ali kvazidelikt.
- 21 Vprašanje utemeljenosti navedenih trditev spada izključno pod vsebinsko preučitev zadeve (glej sodbo Pinckney, C-170/12, EU:C:2013:635, točka 40). Ker trditev družbe Hi Hotel, da obseg prenosa avtorskih pravic nanjo še ni bil ugotovljen, spada pod vsebino zadeve iz postopka v glavni stvari, ta torej ne more vplivati na dopustnost vprašanja, ki ga je postavilo predložitveno sodišče.
- 22 Zato je treba predlog za sprejetje predhodne odločbe šteti za dopusten.

Utemeljenost

- 23 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da ta določba v primeru več domnevnih povzročiteljev zatrjevanih kršitev materialnih avtorskih pravic, varovanih v državi članici sodišča, ki odloča o zadevi, omogoča določitev sodne pristojnosti glede na enega od teh povzročiteljev, ki ni deloval na območju pristojnosti navedenega sodišča.

- 24 Za uvod je treba spomniti, da je treba določbe Uredbe št. 44/2001 razlagati samostojno, ob upoštevanju njenega sistema in ciljev (sodba Melzer, C-228/11, EU:C:2013:305, točka 22 in navedena sodna praksa).
- 25 Poleg tega je z odstopanjem od temeljnega načela, določenega v členu 2(1) Uredbe št. 44/2001, o dodelitvi pristojnosti sodiščem države članice, na ozemlju katere ima tožena stranka stalno prebivališče, v poglavju II, oddelek 2, te uredbe določenih nekaj posebnih pristojnosti, med katerimi je tista iz člena 5, točka 3, navedene uredbe (sodba Melzer, EU:C:2013:305, točka 23).
- 26 Ker je pristojnost sodišč kraja, kjer je prišlo do škodnega dogodka ali kjer grozi škodni dogodek, pravilo o posebni pristojnosti, jo je treba razlagati ozko, zato razlaga, ki zajema primere, ki jih navedena uredba izrecno ne določa, ni dopustna (sodba Melzer, EU:C:2013:305, točka 24).
- 27 Seveda se izraz „kraj, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek“ iz člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 nanaša tako na kraj nastanka škode kakor na kraj ravnanja, s katerim je bila povzročena ta škoda, tako da je lahko tožena stranka po izbiri tožeče stranke tožena pred sodiščem enega ali drugega kraja (sodba Melzer, EU:C:2013:305, točka 25 in navedena sodna praksa).
- 28 V zvezi s tem v skladu z ustaljeno sodno prakso pravilo o pristojnosti, določeno v členu 5, točka 3, navedene uredbe, temelji na obstoju posebno tesne zveze med sporom in sodišči kraja, kjer je prišlo do škodnega dogodka ali kjer grozi škodni dogodek, ki opravičuje podelitev pristojnosti tem zaradi učinkovitega izvajanja sodne oblasti in načela ekonomičnosti postopka (sodba Melzer, EU:C:2013:305, točka 26 in navedena sodna praksa).
- 29 Ker mora opredelitev ene od naveznih okoliščin, ki jih priznava sodna praksa, navedena v točki 27 te sodbe, omogočati določitev pristojnosti sodišča, ki je objektivno najprimernejše za presojo, ali so predpostavke za odgovornost tožene stranke izpolnjene, je lahko sodišče, ki veljavno odloča, le tisto, katerega območje je povezano z upošteveno navezno okoliščino (glej v tem smislu sodbi Folien Fischer in Fofitec, C-133/11, EU:C:2012:664, točka 52, in Melzer, EU:C:2013:305, točka 28).
- 30 Kar zadeva kraj vzročnega dogodka, je treba ugotoviti, da naj bi – kot je razvidno iz predložitvene odločbe – zatrjevani škodni dogodek storilo več povzročiteljev. Družba Hi Hotel, ki je edina tožena stranka v postopku v glavni stvari, je delovala v Franciji, to je zunaj območja pristojnosti sodišča, pred katerim je tožena.
- 31 Kot je Sodišče že poudarilo, v okoliščinah, v katerih je med več domnevnimi povzročitelji zatrjevane škode tožen samo eden, in sicer pred sodiščem, na katerega območju pristojnosti ni deloval, ni mogoče šteti, da je v smislu člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 do vzročnega dogodka prišlo na območju pristojnosti tega sodišča (glej sodbo Melzer, EU:C:2013:305, točka 40).
- 32 Zato člen 5, točka 3, navedene uredbe ne omogoča, da se na podlagi kraja vzročnega dogodka določi sodna pristojnost glede na enega od domnevnih povzročiteljev navedene škode, ki ni deloval na območju pristojnosti sodišča, ki odloča o zadevi (glej sodbo Melzer, EU:C:2013:305, točka 41).
- 33 Vendar pa v obravnavani zadevi – drugače kot v zadevi, ki je bila podlaga za sodbo Melzer (EU:C:2013:305) – predložitveno sodišče svojega vprašanja ni omejilo na razlago člena 5, točka 3, te uredbe zgolj za določitev pristojnosti nemških sodišč na podlagi dogodka, ki je povzročil zatrjevano škodo.
- 34 Zato je treba tudi preučiti, ali člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, v katerih je več domnevnih povzročiteljev zatrjevane škode delovalo v različnih državah članicah, omogoča, da se pristojnost sodišč ene države članice glede enega od domnevnih povzročiteljev navedene škode določi na podlagi nastanka škode, tudi če zadevni povzročitelj ni deloval na območju pristojnosti sodišča, ki odloča o zadevi.

- 35 V zvezi s tem je treba poudariti, da se lahko pristojnost za odločanje o tožbi v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti določi v korist sodišča, ki odloča o predlogu za ugotovitev kršitve materialnih avtorskih pravic, kadar država članica, na ozemlju katere je to sodišče, varuje materialne pravice, na katere se sklicuje tožeča stranka, in ker grozi nastanek domnevne škode na območju sodišča, ki odloča o zadevi (glej sodbo Pinckney, EU:C:2013:635, točka 43).
- 36 V zadevi iz postopka v glavni stvari U. Spoering zatrjuje kršitev več materialnih avtorskih pravic, in sicer pravic do reproduciranja, distribuiranja in razstavljanja zadevnih fotografij. Ni sporno, da so te pravice v Nemčiji varovane v skladu z Direktivo 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230).
- 37 V okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, je treba šteti, da nevarnost nastanka škode izhaja iz možnosti pridobitve reprodukcije dela, na katero so vezane avtorske pravice, ki jih uveljavlja tožeča stranka, v knjigarni, ki je na območju pristojnosti sodišča, ki odloča o zadevi. Kot je razvidno iz dejanskega stanja, navedenega v točki 14 te sodbe, je posredovanje zadevnih fotografij založbi Phaidon iz Pariza povzročilo reprodukcijo in distribucijo teh fotografij ter s tem tudi nevarnost za nastanek zatrjevane škode.
- 38 Ker pa varstvo, ki ga daje država članica, v kateri je sodišče, ki odloča, velja le za ozemlje navedene države članice, je sodišče, ki odloča na podlagi kraja nastanka škode, pristojno le za odločanje o škodi, ki je nastala na ozemlju te države članice (sodba Pinckney, EU:C:2013:635, točka 45).
- 39 Sodišča drugih držav članic so namreč v skladu s členom 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 in načelom teritorialnosti načeloma pristojna za odločanje o kršitvah materialnih avtorskih pravic na ozemlju njihove države članice, saj lažje presojujejo, ali so bile materialne avtorske pravice, ki jih zagotavlja zadevna država članica, dejansko kršene, in ugotavljajo naravo nastale škode (glej sodbo Pinckney, EU:C:2013:635, točka 46).
- 40 Glede na navedene ugotovitve je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da ta določba v primeru več domnevnih povzročiteljev zatrjevanih kršitev materialnih avtorskih pravic, varovanih v državi članici sodišča, ki odloča o zadevi, ne omogoča, da se na podlagi dogodka, ki je vzrok za škodo, določi pristojnost sodišča, na območju pristojnosti katerega domnevni povzročitelj, ki je tožen, ni deloval, omogoča pa, da se pristojnost tega sodišča določi na podlagi nastanka zatrjevane škode, če obstaja nevarnost, da bo ta škoda nastala na območju pristojnosti sodišča, ki odloča o zadevi. V zadnjem navedenem primeru je to sodišče pristojno le za odločanje o škodi, ki je nastala na ozemlju njegove države članice.

Stroški

- 41 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

Člen 5, točka 3, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da ta določba v primeru več domnevnih povzročiteljev zatrjevanih kršitev materialnih avtorskih pravic, varovanih v državi članici sodišča, ki odloča o zadevi, ne omogoča, da se na podlagi dogodka, ki je vzrok za škodo, določi pristojnost sodišča, na območju pristojnosti katerega domnevni povzročitelj, ki je tožen, ni deloval, omogoča pa, da se pristojnost tega

sodišča določi na podlagi nastanka zatrjevané škode, če obstaja nevarnost, da bo ta škoda nastala na območju pristojnosti sodišča, ki odloča o zadevi. V zadnjenavedenem primeru je to sodišče pristojno le za odločanje o škodi, ki je nastala na ozemlju njegove države članice.

Podpisi